

Шлюб до повноліття

Одруження – зважений крок у житті кожної людини. Якщо на початку 2000-х молодь йшла до РАЦСу у 20-23 роки, то зараз середній вік реєстрації першого шлюбу для жінок в Україні – 25 років, а для чоловіків – 28 років.

Проте трапляється, коли шлюб реєструють ще до досягнення повноліття.

У Британії був випадок, коли мати обманом видала неповнолітню доньку заміж у Пакистані. За словами жертви, їй було лише 13 років, коли вона змушена була укласти шлюбний контракт із чоловіком, який старший за неї на 16 років. Дівчинка завагітніла та зробила аборт. Вона розповідає, що її обманом заманили в Пакистан нібито на сімейний відпочинок. Замість цього вона змушена була одружитися.

В Україні одруження неповнолітніх зазвичай відбувається саме у зв'язку з вагітністю. Так, у Києві у 2018 році укладено таких 8 шлюбів.

У яких випадках в Україні можливо укласти шлюб з неповнолітніми та чи потрібна згода батьків?

Однією з обов'язкових умов укладення шлюбу є досягнення особами, які вступають у шлюб, шлюбного віку. Відповідно до ст. 22 Сімейного кодексу України, шлюбний вік для чоловіка і жінки становить 18 років. Це вік, коли люди досягають соціальної, фізичної та психічної зрілості. Зауважте, що такого віку вони мають досягнути на день реєстрації шлюбу, а не на день подання заяви до органу ДРАЦС. Проте неповнолітні теж можуть одружитись, але для цього потрібне рішення суду.

Хто може звернутись до суду за наданням права на шлюб?

Заява до суду подається самотійно особою, яка досягла 16-річного віку. Для того щоб дійти висновку про те, що ранній шлюб відповідатиме інтересам дитини, суд має отримати відповідні докази. Судова практика свідчить, що найчастіше такими доказами виступають: фактичне створення сім'ї, народження в такій сім'ї дитини, вагітність неповнолітньої жінки. Відповідні судові справи розглядає суд за місцем проживання заявника.

Які вимоги до заяви про надання права на шлюб?

У заяві про надання права на шлюб зазначаються:

- прізвище, ім'я, по батькові заявника, місце проживання та контактна інформація;
- прохання надати право на шлюб;
- відомості про ту особу, з якою планується шлюб;
- посилання на вік осіб, що бажають створити сім'ю, який не дозволяє це зробити за нормами Сімейного кодексу України;

- докази, що надання права на шлюб відповідає інтересам неповнолітнього заявника чи заявниці.

До заяви додаються копії відповідних документів (свідоцтв про народження, медичних довідок про вагітність тощо). При цьому батьки заявника (неповнолітньої особи, яка бажає укласти шлюб), а також особа, з якою планується укладення шлюбу, вказуються у заяві про надання права на шлюб як заінтересовані особи.

Рішенням суду неповнолітній особі надається право на укладення шлюбу не загалом, а саме з конкретною особою, яка чітко зазначається у рішенні суду. Це означає, що, одержавши право на шлюб з певною особою, не можна зареєструвати шлюб з іншою. Якщо той, кому надано право на шлюб з певною особою, забажає зареєструвати шлюб з іншою, йому належить знову звернутися з заявою до суду. Якщо обидві особи, які мають намір укласти шлюб, є неповнолітніми, то в такому випадку кожній з них необхідно подати до суду окрему заяву про надання права на шлюб.

Чи потрібна згода батьків майбутніх наречених?

Для вирішення питання щодо зниження шлюбного віку не вимагається отримання згоди батьками неповнолітніх. Їхня згода або, навпаки, заперечення проти реєстрації шлюбу їхнім неповнолітнім сином або донькою вирішального значення не має. Проте їхня позиція з даного питання повинна бути з'ясована у судовому процесі. Думка батьків може сприяти встановленню дійсних обставин справи, з'ясуванню відповідності надання цього права інтересам неповнолітнього, оскільки така відповідність – головний критерій задоволення заяви про надання права на шлюб.

Гармонія в сім'ї у більшості випадків досягається тоді, коли виважено підійти до створення родини. І не важливо скільки Вам років – 20 чи 40, головне – щирі почуття, довіра та взаєморозуміння.

Станіслав Куценко,
очільник столичної юстиції